

Πολιτιστικά
κείμενα - I

Εχει γραφεί και ξαναγραφεί πόσο χρήσιμο θα ήταν αν μερικά νεοκλασικά κτίρια μπορούσαν να λειτουργήσουν σαν χώροι πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Αυτό, φυσικά, δεν σημαίνει ότι όλοι αυτοί οι χώροι θα γίνονταν θέατρα. Θά μπορούσαν κάλλιστα ένα κτίρια με μεγάλη οάλα να γίνει αίθουσα για συναυλίες μικρών συγκροτημάτων, ένα άλλο να γίνει πινακοθήκη, αρκετά να στεγάσουν αναγνωστήρια και μικρές βιβλιοθήκες και άλλα να δοθούν για δημιουργία αρχείων κλπ. Η πείρα, ωστόσο, δείχνει πως, παρόλα όσα γράφονται και λέγονται, παρά τις θαρρύνουσες δηλώσεις, οι υλοποιήσεις είναι σπάνιες και κινούνται με βραδύτατο ρυθμό. Παράδειγμα: δόθηκαν αρκετά εκατομμύρια για να διορθωθεί το όρανο νεοκλασικό στη γωνία των δώων Μαρτίου και Βασιλίσσης Ολγας. Αν εξαιρέσει κανείς μία έκθεση έρασι-τεχνών ζωγράφων, που δεν μπορεί να θεωρηθεί επίτευγμα, τίποτε άλλο δεν έχει γίνει εκεί και (όπως ξαναγράψαμε) η δημοτική πινακοθήκη ακόμη περιμένει.

Παράδειγμα δεύτερο: το κτίριο του παλιού πέμπτου γυμνασίου επισκευάστηκε για να στεγάσει μία άλλη πινακοθήκη, της Τράπεζας. Κι αυτό κατάκλειστο -ποιός ξέρει για πόσον καιρό ακόμη. Παράδειγμα τρίτο: το κτίριο του ΙΚΑ στην οδό φράγκων θά στεγάσε το όωλο. Περιμένουμε. Παράδειγμα τέταρτο: ομιουσιεύθηκαν μεγαλειό-θωλα σχέδια για το παλιό βασιλικό θέατρο, αλλά δεν γίνεται τίποτε. Κάποτε, ίσως, θα γίνει κάτι, σε κάποιο απ' όλα αυτά τα κτίρια. Αλλά τότε:

Πολιτιστικά κείμενα - II

Διαβάω εδώ και καιρό, ότι το κτίριο του Παπαφειού ορφανοτροφείου θέλει να το πάρει κάποια δημοτική αρχή και να κάνει εκεί πολιτιστικές εκδηλώσεις, Φοβούμαι ότι... κοροϊδεύομαι. Και σχετικό, θά ήθελα να κάνω μια πρόταση, που δεν ξέρω αν έχει γίνει ή πόσο συζητήθηκε. Το Παπφείο χρίστηκε για σχολή και ορφανοτροφείο παιδιών που είχαν την ανάγκη μιας συμπαράστασης. Μήπως αυτός ο σκοπός θα μπορούσε να βρεί τη σημερινή συνέχεια του αν (α) στεγάζονταν εκεί η σχολή καλών και εραρμωμένων τεχνών, (β) στεγάζονταν εκεί το όωλο Θεσσαλονίκης, (γ) στεγάζονταν εκεί η δραματική σχολή του ΚΘΒΕ, (δ) αν τα παιδιά του Παπαφειού είχαν από το νόμο προτεραιότητα για να γραφούν σ' αυτές τις σχολές και να φοιτήσουν χωρίς έξοδα, (ε) αν τα παιδιά του Παπαφειού εξακολουθούσαν να έχουν το οικοτροφείο τους, και μόνον αυτά. Ας την οικειωθώ αυτή μου την πρόταση, ας την βελτιώσουν. Και προπαντός, ας αφήσουν το

Μικρή ή συμμετοχή της πολιτείας Σε συνεχή καχεξία βαλτώνει ή καλλιτεχνική εκπαίδευση

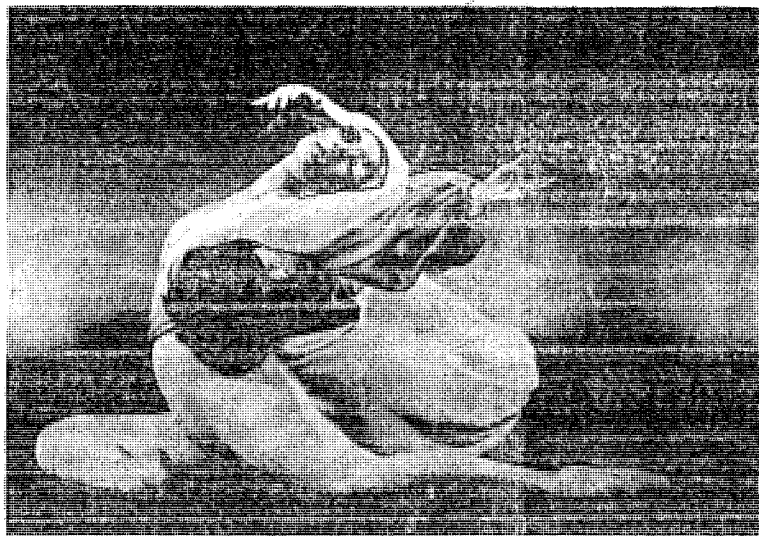
Οι ιδιωτικές πρωτοβουλίες πού βουλιάζουν οικονομικά

Με άπουσιες ενός μηνός (που δεν θα είναι οι μόνες, βέβαια) τι είδους σπουδές θα έχει κάνει ο μαθητής της δραματικής; Κι ακόμη -όπως πληροφορούμαι- πολλοί μαθητές εμφανίζονται σαν φικρίντ σε παραστάσεις του ΚΘΒΕ σε ώρες μαθημάτων.

ποιήσεις καθηγητών και σπουδαστών ωδίων έδειχναν πόσο δυσάρεστη είναι η κατάσταση.

Είναι γνωστό, ότι στην Ελλάδα υπάρχει μόνο ένα κρατικό ωδείο, της Θεσσαλονίκης. Και

ομό που έχει πίσω του, να έχει μόνο μία σχολή καλών τεχνών; Πρόσφατα, και μετά από άγώνες δεκαετιών, ιδρύθηκε και η σχολή καλών τεχνών Θεσσαλονίκης, μέσα στο πανεπιστήμιο. Εύχρηστο το γεγονός και όπωσδήποτε βετικό, ακόμη κι

Πολλές σχολές χορού λειτουργούν στη Θεσσαλονίκη. Αλλά τό μόνο μυαλό που έχουμε, μάς ήλθε από έξω, από τον Ντανιέλ Λορμύλ.

Τι γίνεται μ' αυτές τις άπουσιες; Οχι από την τυπική άποψη, αλλά από την ουσιαστική; Πότε θα διδασχθεί το μαθητή των ώρων που χάνει ο σπουδαστής παίζοντας το «κοντάρι» σε διάφορα έργα; Παιδιότερα αυτά αναγορευόταν και ή δεν χρησιμοποιούνταν καθόλου οι άπου-δάστες ή χρησιμοποιούνταν μόνο σε περίπτωση που δεν έμπλεκαν οι ώρες των παραστάσεων με τις ώρες των μαθημάτων.

Άλλο δυσάρεστο φαινόμενο: Εκτός από το παλιό ΚΘΒΕ, που

μόνο αυτό αρκεί για να περιγράψει την αθλιότητα που επικρατεί στη μουσική εκπαίδευση. Βέβαια, το κενό αναπληρώνουν οι ιδιωτικές σχολές που -για μερικές τουλάχιστον- θα πρέπει να αναγνωριστεί ότι κάνουν καλά τη δουλειά τους.

Είναι, λοιπόν, απαραίτητο να μιλάει η πολιτεία για μουσική εκπαίδευση όταν δεν έχει καθαρώσει να ιδρύσει κρατικά ωδία τουλάχιστον στις πρωτεύουσες των νομών και ακόμη πιο απαραίτητο να λειτουργούν μόνοι και να αναπληρώ-

κόσμο και στις γειτονικές μας χώρες, λειτουργούν κρατικές σχολές κινηματογράφου, στην Ελλάδα δεν υπάρχει ούτε μία του είδους, ούτε στην Αθήνα.

Ξοδεύονται εκατομμύρια για τον κινηματογράφο, για επιδότηση ταϊνιών κλπ. αλλά δεν μπόρεσαν οι άρμόδιοι να δημιουργήσουν μία τέτοια σχολή στην Αθήνα και άλλη μία στη Θεσσαλονίκη, ώστε να θγαίνουν καλά καταρτισμένοι σκηνοθέτες, άπερατέρ κλπ. Έχουμε γράψει κι άλλη φορά, ή Ελλάδα διαβέται ταλάνη, άπόδειξη πως από τό χρόνια του Κουνδούρου και του Τζαβέλα οι Έλληνικές ταϊνίες κέρδιζαν διεθνή βραβεία. Ωστόσο, τό ταλέντο μόνο του δεν μπορεί να άποδώσει τό μέγιστο των δυνατοτήτων ενός δημιουργού. Χρειάζεται παιδεία. Κι αυτή μάς λείπει παντελώς στον τομέα του κινηματογράφου.

Χορός

Και στον τομέα του χορού, οι Έλληνες καλλιτέχνες τ άφείλουν όλο στην ιδιωτική παιδεία.

Βέβαια, με τον τρόπο που λειτουργούν τα πράγματα, ποτέ δεν μπόρεσε ή Ελλάδα να άποκτήσει ένα συγκρότημα μπαλέτου που να στέκεται σε επίπεδο συναγωνισμού με τό ένα. Ετσι, έχουμε τό παράξενο φαινόμενο να λειτουργούν στην Ελλάδα δεκάδες σχολές χορού (στη Θεσσαλονίκη ά αριθμός τους είναι επίσης μεγάλος), αλλά να μην έχουμε μπαλέτο. Ηρωικές προσπάθειες σαν της Ραλλούς Μάνου και άλλων, άντιμετώπισαν τεράστιες δυσκολίες επιβιώσεως που δεν τίς άφηναν να αναπτυχθούν όπως και όσο έπρεπε και θά μπορούσαν.

Δεν υπάρχει μία σχολή κρατικού χορού σ' όλη την Ελλάδα, μία σχολή έννοούμε που να δώσει επιτέλους ένα μπαλέτο άξιόπρόσωπο, σαν κι αυτά που έχουν ή Βουλγαρία και ή Γιουγκοσλαβία. Και δεν είναι θέμα κονδυλίων, γιατί οι χώρες που αναφέραμε δεν άνθούν οικονομικά, ενώ από την άλλη μεριά στην Ελλάδα ξοδεύονται για άσημαντότητες εκατομμύρια επί εκατομμυρίων.

Τό μόνο μπαλέτο που λειτουργεί τον καιρό αυτό στην Ελλάδα είναι τό «Άένανω Χορό-θέατρο» που τό ίδρυσε, όμως, ένας ξένος και έχει και χορευτές άκόμη έννομε, π άνατολικά

Ο Μπέν Κίνγκαλεϋ και ή Γαλόνια Τζέκσον σε μία σκηνή από ταϊνία τους «Τό ημερολόγιο της χελώνας».

Κινηματογράφος και θέατρο Ο Μπέν Κίνγκαλεϋ άπό τόν «Γκάντι» μέχρι τόν Σαϊξπηρ

Ο ήθοποιός που πέτυχε στη σκηνή και την άθηνή

Όταν ο σκηνοθέτης Ρίτσαρντ Άττενμπόρω παρουσίασε τόν «Γκάντι» του - μία ταϊνία που έτοιμάζε περίπου είκοσι χρόνια - ή μεγαλύτερη έκπληξη ήταν που τόν άπώνυμο ρόλο έπαιξε ένας Βρετανός ήθοποιός του θεάτρου, με μικρή πείρα στον κινηματογράφο.

Ο Άττενμπόρω είχε δοκιμάσει πολλούς ήθοποιούς και έπρεσε πάνω στον Μπέν Κίνγκαλεϋ σχεδόν κατά τύχη. Διπίστωσε πως ό ήθοποιός αυτός είχε έναν μαγνητισμό και μία άξιοπιστία άσπνια, και έτσι τού πρόσφερε τό ρόλο.

Ο Κίνγκαλεϋ ήταν καινούριος στο νηενά (είχε παίξει άσύτερους ρόλους σε δύο ταϊνίες, τό 1972 και τό 1975), αλλά είχε πολλή πείρα θεάτρου. Στην άρχή της καριέρας του είχε παίξει σε έπαρχιακά θέατρα, αλλά κατόπιν διακρίθηκε σε μία παράσταση του «Όνειρου καλοκαιρινής νύχτας», αλλά οι μετοχές του ανέθηκαν ένοσρκώνοντες τόν άμει, στη σκηνή.

Ας σημειωθεί, ότι στην πραγματικότητα, είναι κατά τό ήμιο ινός. Ο παππούς του, άπό πατέρα, καταγόταν άπό ένα χωριό κοντά στη Βορβάνη, κι όργότερα πήγε στη Ζανζιβάρη. Ο πατέρας του μετανάστευσε στην Άγγλία και άουλεψε σαν γιατρός στο Μάντσεστερ. Τό πραγματικό όνομα του Μπέν Κίνγκαλεϋ είναι Κρίσνα Μινάντζι. Παρόλο που είχε συγγενείς στην Ινδία, άέν είχε έπισκεφθεί την πατρίδα του πατέρα του μέχρι που γύρισε τό «Γκάντι». Όταν, όμως, πήγε εκεί, άρχισε να ζει σαν τόν Γκάντι: κάδοταν σταυροπόδι, έτρωγε την τροφή που συνήθιζε ό Γκάντι και έμαθε να ιλάθει στην ξύλινη «τσάρκα» και να κάνει άσκήσεις γιόγκα.

Ο Κίνγκαλεϋ άναγνώρισε πως για να έρμηνεύσει σωστά τό ρόλο «οι ρομαντικές άντιλήψεις έπρεπε να άντικατασταθούν άπό την άλήθεια ή, τουλάχιστον, άπό μία έκδοχή άλήθειας που μπορεί να θγάνει ό ήθοποιός». Τό αποτέλεσμα της σκληρής προεπίθεσης του Κίνγκαλεϋ φάνηκε άλοκάβαρα στην ύψηλή άπόδοσή του στην ταϊνία του Άττενμπόρω που άποτέλεσε μία παγκόσμια έπιτυχία, πλαιοισμένη με βραβεύσεις.

Τό να επαναλάβει κανείς υιά τέτοια έρπεινά έπιν είναι εύκολο

τροφείο τους, και μόνον αυτά. Ας τήν σκεφτούν αυτή μου την πρόταση, άς τήν βελτιώσουν. Και προπαντός, άς άφαιήσουν τά σχέδια για νά γίνει χώρος πολιτιστικών έκδηλώσεων ένός δημοτικού διαμερίσματος. Τό Παπάφειο χωριόσε όλόκληρη τή θόραιο Ελλάδα, δέν θά τό περιόρισουν τώρα σέ ένα δημοτικό διαμέρισμα, μέ τίς γνωστές τάσεις και έξελίξεις, άμφίβολης πολιτιστικής άξιας. Προτιμώτερο ή παιδεία. Καί πιά άπαραιτήθη.

Χαμερπία νάηρη πών θάηρη

Αή, ότι φαίνεται, τό μόνα τοπικά θεατρικά συγκροτήματα πού κινούνται είναι ήλίοι τό «Θεατρικό Έργο-στηρί» και ή «Πειραματική σκηνή Τέχνης». Οί άλλοι άθισοι θά πρέπει νά γουν πέσει σέ χαμερπία νάηρη και νά ξαναεμφανίσουν τό κακοήθιο, για νά άπορροφήσουν τό κονδύλιο τών «Γιορτών Άνοιχτού Θεάτρου».

Αλλά δυσάρεστο φαινόμενο: έκλείσει ή σχολή της Ρούλας Πατεράκη για λόγους οικονομικούς. Καί είναι φυσικό, γιατί όί άπαιτήσεις χώρου και προσωπικού πού επιβάλλει ό νέος νόμος για τή λειτουργία δραματικών σχολών κάνει τά έξοδα τόσο μεγάλα, ώστε μόνο μέ ένα μεγάλο όριθμό σπουδαστών μπορεί νά συντηρηθεί μιά σχολή. Τώρα άνοιξε μιά άλλη σχολή δραματική και συγκεντρώσε τούς μαθητές της σχολής Πατεράκη. Θά μπορέσει νά επιβιώσει;

Μουσική

Στόν τομέα της μουσικής είναι γνωστό πόσο φτωχά και μπερδεμένα είναι τά πράγματα. Μέχρι πρίν λίγο καιρό όι κινητο-

τωρήσασιν νά ίδρυσουν κρατικά ώδεια τουλάχιστον στις πρωτεύουσες τών νομών και άκόμη πιά άπαράδεκτο νά λειτουργούν νόμοι και νά υπάρχουν κανονισμοί πού κρατούν τή μουσική έκπαίδευση τών Ελλήνων παιδιών σέ ένα επίπεδο πού ίσχυε στις άρχές τού αιώνα.

Εικαστικά

Ευτυχώς πού υπήρχε ή σχολή καλών τεχνών τών Αθηνών και κάποιες καλές ίδιαιτικές σχολές στην Αθήνα και για χρόνια από κεί γέγιναν οι εικαστικοί καλλιτέχνες -όσοι δέν μαθητεύσαν σέ ζωγράφους ή και δέν προσπαθούσαν νά μάθουν μόνοι τους- όι λέγόμενοι αυτοδιδάκτοι. Μά είναι δυνατόν, ένα κράτος σάν τήν Ελλάδα, μέ τόν πολιτι-

στικό τόν καιρό αυτό στην Ελλάδα είναι τό «Αέναν χορο-θέατρο» πού τό ίδρυσε, άρκε, ένας ξένος και έχει και χορευτές άκόμη ξένους, σέ άναλογία σημαντική. Κι άκόμη, τό χορευτικό αυτό συγκρότημα κάνει ένα είδος χορού (δέν τό υποτιμώμε καθόλου) και δέν είναι τό μπάλετο πού μπορεί νά δώσει τήν παράσταση ένός κλασικού έργου.

Δυσάρεστα, λοιπόν, όλα αυτά πού άφορούν τό χώρο της καλλιτεχνικής παιδείας. Καί είναι δυσάρεστα όλα τά μεταπολεμικά χρόνια. Μέ τήν άκόμη πιά δυσάρεστη διαπίστωση ότι, σέ μερικώς τομείς τουλάχιστον, όπως τό θέατρο όχι μόνο δέν ύπάρχει βελτίωση, άλλα διαπιστώνεται και κατολίσθηση.

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΛΑΣ

Τώρα ό ίδιος πρωταγωνιστής, μαζί μέ τή θαυμάσια Γκλέντα Τζάκσον, έρμηνεύει τό βασικό ρόλο στό φιλμ «Τό ήμερολόγιο της χελώνας» πού κυρίστηκε τό 1985 και άρχισε νά προβάλλεται. Πρόκειται για μιά τρυφερή κωμωδία μέ δύο μεσήλικα άτομα πού καταστρώνουν ένα σχέδιο νά έλευθερώσουν τίς χελώνες πού θρίσκονται στό ζωολογικό κήπο τού Λονδίνου.

Ηδη, ό Μπένι Κίνγκολεϋ έχει σειρά προτάσεων για ταινίες. Τώρα άμέσως θά κυρίσει για τήν τηλεόραση ένα φιλμ πού βασίζεται στό κλασικό μυθιστόρημα «Σάβιλας Μάρνερ». Θά άκολουθήσει μιά ταινία πού βασίζεται στό μυθιστόρημα τού Δουμά «Καμίλ», και κατόπιν θά παίξει σ' ένα φιλμ πού θά φέρε τόν τίτλο «Χαρέμ», όπου ένας σεξής άγοράς μέ άπελευθερωμένη γυναίκα. Τό βασικό γυναικείο ρόλο στό φιλμ αυτό, θά έρμηνεύσει ή Ναστάσια Κίνια.

Ας μή θεωρηθεί, πάντως, ότι ό Κίνγκολεϋ, για χάρη τού κινηματογράφου, έγκατέλειπε τό θέατρο. Εντελώς πρόσφατα έπαιξε στό Στράτφορντ τόν Οθέλλο, σέ μιά παράσταση τού σαιεπητικού δράματος πού έντυπωσίασε.

Πελαγία Ιθάνοθνα πετιέται εαφνικά στην κουζίνα για νά δώσει όδηγίες στη μαγειρίσσα. Οί δύο θέλεις, άσάλευτες, νυστάζουν και μέ τά χέρια διπλωμένα στό στήθος κοιτάνε μέ τά μελαγχολικά μάτια τους. Τή Μαρκόθνα τήν έπιασε λθέυκας. —Πώς τόπαθα αυτό; Περίεργο, έγώ ούτε έφαγα ούτε ήπια τίποτα... Ικέ!...

Ο Πάβελ Βασίλιτς και ό Στιόπη κάθονται πλάι πλάι και ξεφυλλίζουν τή «Νίθα» στό 1878. Τά κεφάλια τους σμίγουν καθώς σκύθουν στό τραπέζι. —«Μνημείον τού Λεονάρδου Νταβίντσι πρό της Στοάς τού Βίκτορος Εμμανουήλ εις Μιλάνον...». Για κοίτα! Μοιάζει σάν άψίδα θριάμβου... Νά κι' ένας κύριος μέ μιά κυρία... Καί άλλοι άνθρωποι εκεί κάτω... —Αυτός έδώ μοιάζει μέ τό Νισκούμπιν, λέει ό Στιόπη. —Γύρισε φύλλο. «Η προσδοκία της μύγας, όπως φαίνεται εις τό μικροσκοπίον...». Για δές μιά προσδοκία!... Οί λά, λάλι... Τί μυγάρα είναι τούτη! Σκέψου νά δάλεψαι έναν κορηό στό μικροσκόπιο! Τί φρικη!...

Τό παλιό ρολόι, όηξε στό σαλόνι θραχνιασμένο δέκα φορές. Η Άννα ή μαγειρίσσα μπαίνει στην τραπεζαρία και —παλάφ!— πέφτει στά πόδια τού άφεντικού της! —Γιά όνομα τού θεού, συγχωρέστε μέ Πάβελ Βασίλιτς, λέει και σηκώνεται κατακόκκινη.»

Η Άννα πλησιάζει μέ τόν ίδιο τρόπο όλα τά μέλη της οικογένειας, ρίχνοντάς στό πόδια τους και ζητώντας συχώρεση. Μονάχα από τή Μαρκόθνα δέν περνάει. Δέν καταδέχεται νά γονατίσει μπροστά της γιατί ή μαμή δέν είναι άριστοκράτισσα.

Περνάει μισή ώρα στό γαλήνη και τή σιωπή... Η «Νίθα» είναι πεταμένη στό καναπέ και ό Πάβελ Βασίλιτς μέ τό μικρό δάχτυλο στόν άέρα απαγγέλλει λατινικούς στίχους πού θυμάται από τά μαθητικά του χρόνια. Ο Στιόπη κοιτάζει τό δάχτυλο τού πατέρα του μέ τή θέρα, άκούει παρεξενους στίχους, νυστάζει και όλο τρίβει τά μάτια του πού τόν γαργαλούν.

—Θά πάω νά κοιμηθώ! Λέει και χασμουριέται. —Μά τί λές; Ξεφωνίζει ή μητέρα του. Δέ θά φάς; —Δέν πεινώ. —Είσαι μέ τό καλά σου; λέει ή Πελαγία Ιθάνοθνα κατατρομαγμένη. Μά είναι ή τελευταία φορά πού τρώμε κρέας. Σαράντα μέρες δέ θά δάλομαι άρτυμη από στόμα μας! Ο Πάβελ Βασίλιτς τρομάζει κι' αυτός.

—Ναί, ναι μικρούλη μου! Σέ όλη τή σαροκοστή δέ θά φάς τίποτα άρτυμένο. Πρέπει νά καθήσεις στό τραπέζι! —Μά έγώ θέλω νά κοιμηθώ! λέει ό Στιόπη πεισματτωμένος. —Τότε, στρώστε τό τραπέζι άμέσως! φωνάζει ό Πάβελ Βασίλιτς άναστατώνοντας. Άννα, τί κάθεται εκεί πέρα σά χαζή! Στρώσε τραπέζι γρηγορά! Η Πελαγία Ιθάνοθνα άνασκαμπώνεται και τρέχει σάν τρελλή στην κουζίνα, λές και έπιασε φωτιά τό σπίτι.

Σέ όλες τίς κάμαρες άκούγονται φωνές: —Γρήγορα! Γρήγορα! Ο Στιόπησκα νυστάζει! Άννα για όνομα τού θεού τί γίνεται κεί μέσα; Γρήγορα! Σέ πέντε λεφτό τό τραπέζι είναι στρωμένο. Οί γάτοι τευντώνονται, καμπουριάζουν ή ραχοκοκαλία τους και ξαί νάρχονται στην τραπεζαρία μέ άνασκαμμένη τήν ούρα. Αρχίζει τό φαγητό. Κανείς δέν πενιόει, όλοι είναι χορτάτοι ως τό λαϊμό νά πρέπει νά ξαναφάνε...

• Είναι ή τελευταία Κυριακή της Αποκριάς ή «Κυριακή της συγγνώμης» όπως λένε. Εκείνο τό έρόδι συνήθειον τού Ρωσίου νά όητούν ό ένας από τόν άλλο συγχωρεση γιατι από τή Δευτέρα άρχίζει τό Σαρανταήμερο...

ΠΑΒΕΛ Βασίλιτς, δέν πός νά βοηθήσεις λιγάκι τό Στιόπη; είπε ή Πελαγία Ιθάνοθνα ακουτώντας τόν όντρα της πού έπαίρει τό μεσημεριανό του ύπνο! Είναι σκυμμένος στό θιβλίο του και κλαίει. Κάτι δέν μπορεί νά καταλάβει τό παιδί. Ο Πάβελ Βασίλιτς χασμουρήθηκε, άνασηκώθηκε, έκανε ένα σταιρπ μπροστά στό στόμα του και είπε γλυκά - γλυκά: —Άμέως ψυχούλα μου! Ο γάτος πού κοιμόταν πλάι τού σηκώθηκε κι' αυτός, τέντωσε τήν ούρα του, καμπουρίασε τή ράχη και έκλεισε τά μάτια του... Ησυχία άπέραντη... Μονάχα τά ποντίκια άκούγονται πού τρέχουν πίσω από τήν ταπεταρία τών τοίχων. Ο Πάβελ Βασίλιτς πέρασε τίς παντούφλες του, φόρεσε τή ρόμπα του και, μαχμουρήλς, μέ ένυσιμένια μούτρα πού τού έκοψαν τόν ύπνο, άνοιξε τή πόρτα της κρεβατοκόμαρας και μπήκε στην τραπεζαρία. Ένας γάτος πού είχε τρυπώσει από τό παραθύρι και μύριζε τά φάρια σέ μιά πατέλλα γεμάτη πάγο έκανε ένα σόλτο και τρύπωσε κάτω από τό μπουφέ. —Τί χώνεις τή μούρη σου έδώ μέσα; γκρίνιαζε ό Πάβελ Βασίλιτς και σέκασε τή σουπιέρα μέ μιά έφημερίδα. Εσύ είσαι γουρούνι όχι γότος... Η πόρτα της τραπεζαρίας θάλειπ στην κάμαρα τών παιδιών. Εκεί μέσα, μπροστά σέ ένα τραπέζι, όλο λέκδες και θαθείς χορακίες κάθεται ό νεαρός Στιόπη, μαθητής της έβδομής. Είναι πεισματτωμένος και τά μάτια του έχουν μουσκέψει από τό δάκρυα.

Έχει κουθάριασει στην καρέκλα, έχει πλέξει τά χέρια γύρω στό γόνατό του, πού είναι διπλωμένα ως τό σκαγνί του, τραμπιλίζεται πέρα δώδε σάν κουτσούνι και όλο ρίχνει άγριες ματιές στό θιβλίο μέ τό προλήημοτα. —Διαδόςεις, ρωτάει ό πατέρας, χασμουριέται και κάθεται πλάι του. Οραία μικρούλη μου. Κάνανε τόν περιπάτο μας, κοιμηθήκαμε, φάγαμε τηγανίτες και από αύριο σαροκοστή και δουλειά! Όλα τελειώσουν. Μά γιατι είναι άδυσκοιμένα τά ματάκια σου; Κουρδωστήκες; Είναι θάλειπ μελάδες ύστερα από τίς τηγανίτες νά πολεμάς μέ τά διαδάσματα! Αχ! Αυτό είναι! —Μά τί τού λές τού παιδιού; φωνάζει ή Πελαγία Ιθάνοθνα από τή διπλήνη κάμαρα. Δέν παρატός τό όστειλα, λέω γά νά τό βοηθήσεις. Πάλι μηδενικούρα θά πάρει. Ω! Δυστυχία μου!... —Τί δέν καταλαβαίνεις; ρωτάει ό πατέρας. —Νά... τή διαίρεση τών κλασμάτων... λέει ό Στιόπη στενοχωρημένος. Πώς διαίρεσμε κλάσμα διά κλάσματος... —Α! Κατεργράκο! Καί πού τί θρίσκεις τή δυσκολία. Μάθε τόν κανόνα άπ' έξω, αυτό είναι όλο... «Διά νά διαιρέσουμε κλάσμα διά κλάσματος πολλαπλασιάζουμε τόν άριθμητήν τού πρώτου κλάσματος επί τόν παρανομαστήν τού δευτέρου...». Λοιπόν πόσο είναι ό άριθμητής τού πρώτου κλάσματος; —Τό έξέρω και μόνος μου αυτό! τόν κόδεσι ό Στιόπη και μέ τό μεσιανό δάχτυλο τινάζει ένα καρπούτσουφλα στό πάτωμα. Δείξε μου πώς γίνεται... —Πώς γίνεται; Ελα πάρε μολύδι! Λοιπόν... Ας πούμε πώς έχουμε νά διαιρέσουμε 7/8 διά τού 2/5. Εν τάξει! Έχουμε λοιπόν νά διαιρέσουμε τό ένα κλάσμα μέ τό άλλο... Είναι έτοιμο τό σαμοθάρι; —Δέν ξέρω. —Είναι ώρα για τσι... Ας πούμε πώς έχουμε νά διαιρέσουμε τό 7/8 μέ τό 2/5. Ας διαιρέσουμε τό πρώτο κλάσμα μέ τό δύο, δηλαδή μέ τόν άριθμητή. Ελα κόνε τή διαίρεση. Τί θρήκες; —7/16. —Αυτό είναι! Μπράβο! —τώρα μικρούλη μου, όφού διαιρέσαμε μέ τό δύο, πρέπει... Για στόσου μου φαίνεται πώς τό

Τό ξένο διήγημα

Η ΤΥΡΙΝΗ

Τού Αντόν Τσέχοφ

μπερδεύα και γώ... Θυμάμαι, όταν είμουν στο γυμνάσιο είχαμε καθηγητή της άριθμητικής έναν Πολωνό, τόν λέγανε Σίκμοντ Ούρμπανόβιτς. Κάθε μέρα έκανε λάθη. Αρχίζει στόν πίνακα ένα άρθήρημα, μά τά μπερδεύει, τάχαμε, γινόνταν κατακόκκινος και άρχιζε νά τρέχει πέρα - δώδε στην τάξη σά νά τού τρυπούσε τήν πλάτη μέ ένα κεντρί. Ετρεχε ή μύτη του, τήν καθάριζε μέ τό μαντήλι πέντε - έξι φορές και στό τέλος όρχιζε τά κλάματα. Αλλά έμεις είμαστε πονόφυγοί κάνανε πως δέν καταλαβαίναμε τίποτα. «Μά τί έχετε Σίκμοντ Ούρμπανόβιτς; τόν ρωτούσαμε. Πονάει τό δόντι σας;». Όλοι στην τάξη είταν σκασιόρχες, παλιοχαμίνια, έξώλης και προώλης, μά είταν πονόφυγοι! Τέτοια μικρά παιδάκια σάν και σένα δέν είχαμε τότε. Κάτι μαντρήχολοι, κάτι ντερέκια, ό ένας πιά φίλος από τόν άλλο. Στην έβδομή, νά πούμε, είχαμε τό Μαμάχιν. Ώς μου τί κόστουςόμο είταν αυτός! Ένα θεριό, ως εκεί πάνω, δύο όρνιθες. Όταν περπατούσε έτρεμε τό πάτωμα. Αν έτρωγες μουσινά άπ' αυτόν, χαίρετα μου τόν πλάτωνα... Καί δέν τόν φοβόμασε μονάχα έμεις. Τόν έτρεφαν και οι καθηγητές μας... Αυτός ό Μαμάχιν, πού λές... Στη διπλήνη κόμαρα άκούγεται τό θήμα της Πελαγίας Ιθάνοθνα. Ο Πάβελ Βασίλιτς κλεινέι τό ματί και ψιθυρίζει: —Ερχεται ή μητέρα σου. Λοιπόν μικρούλη μου, λέει ύψώνοντας τή φωνή πρέπει νά πολλαπλασιάσουμε αυτό τό κλάσμα μέ κείνο... Λοιπόν ά πολλαπλασιάσουμε τόν άριθμητή τού πρώτου, δηλαδή τό 4, μέ τό... —Ελάτε για τό τσι! φωνάζει ή Πελαγία Ιθάνοθνα.

Ο ΠΑΒΕΛ Βασίλιτς και ό γιός του παρატάνε τούς λογαριασμούς και πηγαιύνουν για τό τσι. Στην τραπεζαρία κάθονται ή Πελαγία Ιθάνοθνα, ή θεία πού δέν άνοίγει ποτέ τό στόμα της μιά άλλη θεία κουφή και μουγγή και ή γρηά Μαρκόθνα ή μαμή, πού ξεγένησνε τήν Πελαγία Ιθάνοθνα στό Στιόπη. Τά σμοθάρι θράζει και τινάζει άχνό πού άπλώνει στό ταβάνι στό πελώρισο κυματιστούς ίοκίους. Μπαίνουν και οι γάτοι από τό διάδρομο μέ άνασκαμμένη τήν ούρα, νυσταγμένοι, θαρσισημένοι... —Πάρε και γλυκό μέ τό τσιό σου, Μαρκόθνα, λέει ή Πελαγία Ιθάνοθνα στην μαμή. Αύριο έχουμε Καθαρή Δευτέρα,

ό,τι προλάβεις και φός σήμερα! Η Μαρκόθνα παίρνει μιά κουταλίτσα γλυκό, τό ζυγώνει διασταχτικά στό στόμα της και τό τρώει λοξοκοιτάζοντας τόν Πάβελ Βασίλιτς. Ένα χαμόγελο όλο ζάχαρη άνθίζει στό πρόσωπό της, όλο ζάχαρη σάν τό γλυκό... —Είναι έξαιρετικό, λέει ή μαμή. Μόνη σου τό έκανες Πελαγία μου; —Αμ πώς νά τό κάνει; Μονάχη μου... Στιόπησκα, μήπως δέν είταν θαρύ τό τσιό σου μικρούλη μου; Αχ! τό ήπικε κίολας; Δόσμου τό φυτζάνι σου, άγγελουδι μου, νά σου βάλω κι' άλλο. —Λοιπόν, μικρούλη μου, ξαναρχίζει ό Πάβελ Βασίλιτς και γυρίζε στόν Στιόπη, αυτός ό Μαμάχιν δέ χώνευν τόν καθηγητή τών Γαλλικών. «Εγώ, έλεγε, δέν θά επιτρέψω ποτέ νά μέ διατάζει ένας Γάλλος! Τους τσάκισαμε τούς Γάλλους στό 1812!». Τόν άρχιζαν, φυσικά, μέ τή θέρρα και κείνο τόν καιρό, έξερεις, έπεφτε άγριο ύζλα. Μερικές φορές τό μυριζόταν πως θά τή τή θέρζου, ηπούδσε από τό παράθυρα και μήν τόν είδατε... Έκανε πέντε - έξη μέρες νά ξαναπαθήσει στό σχολείο. Ερχόταν ή μάνα του και παρακαλούσε τόν έπιστάτη: «Κύριε έπιστάτη, τού έλεγε, κάνε μου τή χάρη νά θρείς τό γιό μου και νά τόν άρχίσεις μέ τό θουρδούλα τόν αλήτη!». Καί ό έπιστάτης της άποκρινόνταν: «Συγγνώμη κυρία, μά τό γιό σου δέν μπορούν νά τόν κάνουν ζάπι ούτε πέντε χωροφυλάκοι!... —Θέέ μου! μουρμουρίζει ή Πελαγία Ιθάνοθνα κοιτόζοντας τόν όντρα της μέ τρώο. Υπάρχουν τέτοια παλιόπαιδα; Καί ή κακομοίρα ή μάνα του!

ΣΙΟΠΗ άπλώνεται στην κάμαρα. Ο Στιόπη χασμουριέται και κοιτάζει τόν Κινέζο της τσαγιέρας. Θά τόν έχει δει και χίλιες φορές ως τώρα. Οί δύο θέεις και ή Μαρκόθνα ρουφάνε σγά ή σγά τό καρφό τάσά σκυμμένες στό φυτζάνια τους. Η σόμπα έχει κοκκινίσει—κάνει άνυπαφής Γέστη... Σέ όλες τίς κινήσεις και στό πρόσωπα θάλειπς τήν θαρσισημάρα και τήν άνορεξία πού φέρνει τό παραγεμισμένο στομάχι και ή σκέψη πως πρέπει νά έξακολουθήσι τά φαγοπάτι.

Σήκωσαν τό σαμοθάρι, τά φυτζάνια και τό τραπεζομνηλό. Μά ή οικογένεια κάθεται πάντοτε στό τραπέζι... Η